

ІСТОРІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ СКЛАДНИХ РЕЧЕНЬ ІНТЕНСИВНОЇ ДОПУСТОВО-ПРОТИСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

Стаття присвячена історії дослідження та інтерпретації особливостей формально-синтаксичної і семантико-синтаксичної структури складних речень інтенсивної допустово-протиставної семантики у вітчизняній граматиці.

Ключові слова: інтерпретація, складні речення, допустово-протиставні відношення, структура речення, інтенсивність.

Складні конструкції інтенсивної допустово-протиставної семантики віддавна були об'єктом зацікавлення граматистів. Однак до сьогодні граматичні й семантичні особливості цих конструкцій не отримали єдиного, загально визнаного потлумачення, що можна пояснити не тільки складністю семантичної структури речень, специфічною системою сполучних засобів, а й різноспрямованістю лінгвістичних досліджень. Це й зумовлює актуальність дослідження таких речень у сучасній граматиці.

Метою статті є вивчення історії дослідження та інтерпретації особливостей формально-синтаксичної і семантико-синтаксичної структури складних речень інтенсивної допустово-протиставної семантики у вітчизняній граматиці.

У мовознавчій літературі переважно описано складнопідрядні конструкції інтенсивної допустово-протиставної семантики, як от: **Як не намагався Андрій втримати свої нерви, але втримати не міг, – все в голові пішло обертом** (І.Багрянний). **Хоч би куди ти поспішав, хай і до радощів кохання, якого б в серці не плекав ти потаємного бажання, – її зустрівши, станеш ти, зніяковівши мимовільно, щоб уклонитись богомільно ясній святині краси** (М.Рильський). Більшість граматистів (Л. А. Булаховський, О. М. Гвоздев, Н. О. Жданов, А. Г. Кващук, Б. М. Кулик, Н. П. Перфільєва та інші) тлумачать такі речення як узагальнено-допустові (особлива група складних допустових речень). При цьому відносні займенники мають узагальнювальне значення і не потребують опори на співвідносне слово. На думку В. В. Виноградова, узагальнювальне значення надає співвідносним займенникам та прислівникам і частка *не* [5, 525]. Специфіка семантики таких допустових конструкцій полягає в тому, що в них “акцентується незаперечність стверджуваного в головній частині, – незважаючи на високий ступінь переконливості контраргумента чи всупереч силі обставин, що йому перешкоджають” [25, 592].

Складнопідрядні конструкції інтенсивної допустово-протиставної семантики можуть бути кваліфіковані як умовно-допустові, що протиставлені допустовим стійкістю своєї будови, а обставина, всупереч якій реалізується дія/стан головного речення, позначається як нерелевантна. Такі конструкції є перехідними структурами, що споріднені як з умовними, так і допустовими реченнями [24, 989].

Визнаючи домінуючим значення узагальнення, а не допустовості, складні конструкції, підрядна частина яких оформлена сполученням займенникових слів з часткою *не*, Р. М. Докучаєва кваліфікує як відносно-узагальнювальні. Підрядне речення таких конструкцій стосується члена головної частини, вираженого займенниковим співвідносним словом [9, 6]. Проте більшість мовознавців (Н. С. Валгіна, О. М. Гвоздев, Н. Є. Кухаревич, Р. М. Теремова та інші) не розглядають серед узагальнено-допустових речень, у яких відносне слово з підсилювальною часткою *не* в підрядній частині мають чи можуть мати співвідносне в головній. “Проте конструкції з тими ж зворотами можуть не виражати допустовості, а лише містити посилення і узагальнення. Очевидно, це можна спостерігати тоді, коли в головному є співвідносний узагальнювальний член речення; він і конкретизується в підрядному” [7, 246].

Складний характер конструкцій інтенсивної допустово-протиставної семантики, утворених займенниковими словами та прислівниками з часткою *не*, помітив ще О. О. Потебня. Він кваліфікував їх як умовні й указував на те, що зворотами *хто би не*, *що би не* “виражається всебічне заперечення умов, яке вказує на неважливість цих умов щодо зумовленого..., ...зворот, завдячуючи *не*, вичерпує все коло можливих умов. Без *не* була б лише недійсність однієї з цих випадковостей” [22, 283]. Лише конструкції з дієсловами дійсного способу, на думку О. О. Потебні, мають концесивне значення.

Як різновид заперечних речень конструкції на зразок *куди не глянеш, всюди бачиш гори* розглядає О. М. Пешковський. На його думку, ці синтаксичні одиниці є особливістю мови і цікаві тим, що за значенням вони, власне, стверджувальні. Такі речення він об'єднує в групу заперечно-узагальнених або допустово-узагальнених залежно від того, визнавати чи не визнавати у них заперечний відтінок [21, 390].

Уперше у вітчизняному мовознавстві зробив спробу репрезентувати систему складнопідрядних допустових речень у всій різноманітності їх структурно-семантичних типів Н. О. Жданов [10]. Він поділив їх на п'ять груп з підгрупами у кожній групі, які відрізняються одна від одної значенням і формально-граматичними особливостями. Складні конструкції інтенсивної допустово-протиставної семантики проаналізовано серед речень з узагальнено-допустовим значенням.

Складні конструкції інтенсивної допустово-протиставної семантики аналізує серед інших типів складнопідрядних речень з підрядними допустовими Н. Є. Кухаревич у дисертації “Сложноподчиненные предложения с уступительной придаточной частью в современном русском литературном языке” як сурядно-підрядні, у яких “...виявлено менший ступінь пов’язаності частин, ніж у складнопідрядному реченні, але більший, ніж у складносурядному” [16, 4]. Конструкціям зі сполученням займенникового слова та частки не в роботі відведено особливе місце в системі складних компонентів допустового співвідношення, оскільки підтверджено, що не всі ці речення мають допустове значення. “Допустове значення мають тільки ті складнопідрядні речення, підрядна частина яких містить сполучення займенникового слова, що має підсилювально-стверджувальне значення і виконує синтаксичну функцію обставини міри і ступеня, та підсилювальної частки не. До них належать складнопідрядні речення зі сполученнями “як не”, “скільки не”, “який не”” [16, 11].

Значенням індиферентності та невизначеності наділяє сполучення, утворені поєднанням конструкцій хто б не з дієсловами, Є. М. Галкіна-Федорук. Автор зауважує, що “крім невизначеності, у цих словосполученнях виражена посилена індиферентність до діяча. У таких словосполученнях яскраво виражена думка: мені байдуже, хто це робить” [6, 22–23].

Складні конструкції інтенсивної допустово-протиставної семантики розглядають серед допустових речень зв’язаної структури російські граматисти В. А. Белашапкова та Н. Ю. Шведова. Зокрема, Н. Ю. Шведова вказує на посилено-допустове значення таких речень. Відносний займенник виражає характер межі, яка може бути кількісною (*як не, скільки не*), якісною (*який не*), просторовою (*де не, куди не, звідки не*), часовою (*коли не*) чи межею охоплення (*що не, хто не, чий не*). Відносні займенники та прислівники при цьому мають узагальнювальне значення (“будь-який”, “у будь-якому місці”, “у будь-який час” тощо) і не потребують опори на співвідносне слово [8, 722]. Вона акцентує на подвійній функції протиставних сполучників, що формально є межею між частинами складного речення і при цьому репрезентують значення протиставлення як необхідного компонента семантики допустового речення.

Кількість праць, спеціально присвячених аналізу складних конструкцій допустово-протиставної семантики у східнослов’янському мовознавстві, не значна. Найчастіше ці структури розглядають як особливі синтаксичні конструкції складного речення. Серед монографічних досліджень передусім варто згадати працю Р. М. Теремової “Семантика уступительности и ее выражение в современном русском языке” [1986], у якій функціонально-семантичну категорію допустовості проаналізовано у межах поля концесивності. Складні конструкції інтенсивної допустово-протиставної семантики вона розглядає як складові трьох мікрополів: максимально-допустового, узагальнено-допустового та альтернативно-допустового і вказує на наявність у їх функціях семи посилення: подія-допуст повідомляє про високий ступінь вияву перешкод.

Вивченню складних конструкцій інтенсивної допустово-протиставної семантики на матеріалі російської мови присвятила своє дисертаційне дослідження “Уступительно-противительные конструкции с двусторонней связью в современном русском языке” [1984] Н. П. Перфільєва, яка розглядає їх у межах двох груп: узагальнених та посилювальних допустово-протиставних конструкцій. В останніх зафіксовано відношення між предикативною одиницею допустової частини, яка вказує на високий ступінь вияву ознаки, дії чи стану, і предикативним центром головного речення, що сигналізує про зворотній наслідок. Н. П. Перфільєва відводить особливе місце серед аналізованих конструкцій узагальненим допустово-протиставним реченням, оскільки “допустовий компонент двомісного сполучника виражений займенником із часткою не, і, отже, вид синтаксичного зв’язку має ознаки як відносної, так і взаємної підрядності” [19, 15]. Засоби зв’язку, що організують речення, автор називає “двомісним сполучниковим функтивом” [19, 9]. Вони характерні тим, що перший компонент скомбіновано зі сполучних засобів складнопідрядного речення з підрядним допустовим, а другий – із засобів зв’язку складносурядного речення.

Речення, підрядна частина яких присєднана до головної сполуками як не, скільки не, де не, куди не, коли не тощо, на думку В. В. Бабайцевої, утворюють особливу групу складнопідрядних речень із синкретичною семантикою. Ці сполуки загалом виражають значення узагальненої допустовості, а частка не посилює це значення. Синкретизм семантики цієї групи складнопідрядних речень створюють значення допустовості і способу дії, допустовості і міри, кількості, допустовості і об’єкта, суб’єкта дії, допустовості і місця, допустовості і часу та інші [2, 229].

Вивченню семантики складних допустово-протиставних конструкцій присвятила свої дослідження Л. Є. Осипова [1977; 1978]. Підрядне речення, що містить поєднання займенника з часткою не, автор називає відносним і робить висновок, що “всім відносним конструкціям із часткою не властиве значення посиленого ствердження; відносні конструкції з часткою не мають яскраве емоційно-експресивне забарвлення, яке визначає їх стилістичне використання” [18, 64].

На думку Н. О. Андрамонової, речення, побудовані за допомогою відносних слів і частки не, “займають перехідне місце в системі сурядності-підрядності. Саме значення протиставлення сприяло формуванню значення допустовості” [1, 37]. Автор наголошує на багатогранності таких конструкцій і називає їх акцентовано-допустовими, а сполучні засоби – посилювально-відносними поєднаннями. Основне призначення таких речень – підкреслити повідомлюване у головній частині, а цього можна досягти вживанням у підрядній допустових сполучень як не, скільки не, який не, що не та інших, які семантично наближені до сполучників хоч і, хоча й.

М. В. Ляпон вважає, що синтаксичні конструкції, оформлені сполученнями як не, хто б не тощо, утворюють окремий різновид модифікації допустовості, що “явно дотикається до напрямку “допустовості максимуму” (гіперболізації); комунікативне завдання там і тут – акцентувати абсолютну істинність, універсальність, неспростованість будь-чого (всупереч силі обставин, що створюють перешкоди, або незважаючи на високий ступінь упевненості контраргумента)” [17, 146].

Розглядаючи категорійні ситуації зумовленості, О. В. Бондарко на прикладі допустових відношень ілюструє їх різноманітність. Автор наголошує на відчутному відтінку повної впевненості в досягненні мети чи безнадійності, неминучості негативного результату при використанні в реченні засобів, “що виражають квантор загальності (скільки б не, як би не, хто б не та ін.)” [3, 172].

Складні конструкції інтенсивної допустово-протиставної семантики називає “універсальними допустовими” В. С. Храковський у дослідженні “Универсальные уступительные конструкции” і здійснює їх детальний формально-семантичний аналіз [29, 103–122]. Він розглядає окремо конструкції з кожним із займенникових і співвідносних слів, з’ясовує взаємну дистрибуцію вищо-часових дієслівних форм у головній і залежній частинах речень, можливість чи обов’язковість уживання частки б (би), а також семантичні особливості кожної конструкції. Усі синтаксичні структури у роботі поділено на неітеративні та ітеративні [29, 118–119]. Ітерація – це результат багатократно повторюваної якої-небудь операції [13, 231].

Найповніше дослідження складних речень допустового співвідношення в сучасній українській літературній мові належить А. Г. Кващуку. Автор здійснив структурно-семантичний аналіз синтаксичних одиниць, де поряд із власне допустовими розглянув узагальнено-допустові речення, вказуючи на їх особливе місце серед речень інших структурно-семантичних типів через специфічні сполучні засоби, особливості будови. Зокрема, “у підрядному реченні йдеться не про звичайний, а посилений вияв дій, ознак, якостей тощо чи навіть про найвищу міру їх вияву. Це є причиною того, що підрядне речення набуває узагальнювального значення. У результаті взаємодії семантики підрядного з головним допустові відношення всього речення в цілому набувають потужного відтінку узагальнення, який, однак, “обмежений” у цих реченнях конкретним змістом підрядного і головного речень” [12, 197]. Сполучні засоби А. Г. Кващук називає сполучними з’єднаннями і поділяє їх на дві групи:

1) сполучення відносних займенників та прислівників з часткою не, що має підсилювальне значення: як не, скільки не, який не, хто не, що не, де не, коли не, куди не (відносні займенники можуть бути і в непрямих відмінках);

2) поєднання допоміжного сполучника-частки хоч (рідко хай) у поєднанні з тими ж займенниками та прислівниками: хоч як, хоч скільки, хоч який тощо (відносні займенники теж можуть уживатися і в непрямих відмінках) [12, 202].

На думку А. Г. Кващука, “хоч виконує одночасно сполучникову функцію і функцію підсилення до сполучного слова – інакше не було б підвищеної інтенсивності вияву дій чи ознак у підрядному реченні, а, значить, речення в цілому не мало б узагальнювального значення” [12, 202].

Ці конструкції як складні речення з підрядними узагальнено-допустового значення кваліфіковано і в “Курсі сучасної української літературної мови” за редакцією Л. А. Булаховського. Зазначені вище прислівники і займенники, вжиті в підрядній частині з часткою не, названі сполучниками. “Маючи свої специфічні особливості, узагальнено-допустові сполучники все ж близькі за значенням до сполучника хоч” [15, 308].

Б. М. Кулик засоби зв’язку в узагальнено-допустовому складному реченні називає “складеними сполучними словами”, що формуються ускладненими часткою не або хоч займенниками та прислівниками [14, 237], І. Г. Чередниченко – “словосполученнями підрядності” [30, 116–117], М. У. Каранська – сполучниками [11, 243].

І. І. Слинько, Н. В. Гуїванюк, М. Ф. Кобилянська розглядають такі синтаксичні конструкції серед невластиво-допустових, що мають узагальнювальне значення. “...Чимало речень з часткою хоч, яка виникла зі сполучника хоч, відповідають конструкціям із відносними сполучниками. Пор.: Хоч куди подайся – вмерти треба, як не тепер, то згодом (Леся Українка). Тому узагальнено-допустові речення можна розглядати як форму парадигми речень зі сполучником хоч невластиво-допустового речення, які значно відірвалися від

своєї вихідної форми” [26, 567]. Вони аналізують також і складні конструкції із розділово-допустовим значенням, у яких має вияв інтенсивність вираження допустово-протиставних відношень.

Займенникові слова та прислівники у сполученні з часткою не можуть виконувати функції власне допустових сполучників. “Витворення сполучних засобів у функції приєднання допустових підрядних речень, наприклад: хто не, що не, який не, як не, скільки не, очевидно, пояснюється опущенням власне допустового сполучника хоч у відповідних ситуаціях, пор.: хоч хто робитиме – хто не робитиме, [а...]; хоч що робитиметься – що не робитиметься, [а...]; хоч який дужий – який не дужий, [а...]; хоч як роби – як не роби, [а...]; хоч скільки роби – скільки не роби, [а...]. Напр.: “Таких яворів Марко, хоч стільки світу пройшов, ніде не бачив” (М. Стельмах) – “Таких яворів Марко, скільки не пройшов світу, ніде не бачив”. Проте опущення сполучника хоч послаблює допустове значення таких конструкцій і змінює їх синтаксичну форму [27, 372–373].

Серед речень допустово-протиставної семантики розглядають і так звані фразеологізовані конструкції, що виокремилися на базі складних конструкцій інтенсивної допустово-протиставної семантики, наявність протиставного сполучника у яких зберігає характер підрядної частини. Це конструкції як *це не дивно, як не прикро, як не сумно, як би там не було, що не кажи, як не поверни, щоб там не коштувало* та інші. Напр.: *Ситуація утворилася така небезпечна, що, як не поверни, все для Андрія погано* (І. Багрянний).

Сьогодні питанню про підрядні речення, оформлені займенниковими словами та прислівниками з часткою не, присвячені окремі розвідки, їхня характеристика репрезентована в усіх підручниках та посібниках із синтаксису української мови. Однак аналіз наукових розвідок про складні конструкції інтенсивної допустово-протиставної семантики засвідчує, що є значні розбіжності в їх потрактуванні. Вони стосуються передусім вирішення питання типології цих речень, а також статусу засобів зв'язку частин складного речення.

Підсумовуючи думки вчених з цієї проблематики, можна зробити такі загальні висновки: 1) усі підрядні речення, що поєднуються з головним займенниковими словами та прислівниками з часткою не, без суттєвої диференціації розглядають як особливу групу допустових – узагальнено-допустові (Л. А. Булаховський, О. М. Гвоздев, Н. О. Жданов, М. У. Каранська, А. Г. Квашук, Б. М. Кулик, Н. П. Перфільєва); 2) підрядні речення, оформлені займенниковими словами та прислівниками з часткою не, виражають допустові відношення лише за відсутності в головному реченні корелятива. За наявності свіввідносного слова неможливе протиставлення змісту головного і підрядного речень, тобто неможливі допустові відношення (О. М. Гвоздев, Н. С. Кухаревич, Н. С. Валгіна, Р. М. Теремова); 3) речення, побудовані за допомогою займенникових слів і частки не, є багатограничними конструкціями і посідають перехідне місце в системі сурядності-підрядності (Н. О. Андрамонова, О. Г. Руднев); 4) усі конструкції з часткою не розглядають як відносні (Л. С. Естріна, Л. Є. Осипова) чи відносно-узагальнювальні (Р. М. Докучаєва); 5) складні конструкції інтенсивної допустово-протиставної семантики кваліфікують як особливі, універсальні допустові (В. С. Храковський та М. В. Ляпон).

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрамонова Н. А. Сложные предложения, выражающие обстоятельственные отношения в современном русском языке / Наталия Алексеевна Андрамонова. – Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1977. – 175 с.
2. Бабайцева В. В. Русский язык. Синтаксис и пунктуация / Вера Васильевна Бабайцева. – М. : Просвещение, 1979. – 269 с.
3. Бондарко А. В. Грамматическое значение и смысл / Александр Владимирович Бондарко. – Л. : Наука, 1978. – 175 с.
4. Буслаев Ф. И. Историческая грамматика русского языка / Федор Иванович Буслаев. – [6-е изд.] – М. : Наука, 1959. – 369 с.
5. Виноградов В. В. Русский язык : Грамматическое учение о слове / Виктор Владимирович Виноградов. – М. : Высшая школа, 1986. – 640 с.
6. Галкина-Федорук Е. М. Выражение неопределенности в русском языке неопределенными местоимениями и наречиями / Евдокия Михайловна Галкина-Федорук. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1963. – 45 с.
7. Гвоздев А. Н. Современный русский литературный язык / Александр Николаевич Гвоздев. – Ч. II. Синтаксис. – М. : Учпедгиз, 1958. – 302 с.
8. Грамматика современного русского литературного языка / [отв. ред. Н. Ю. Шведова]. — М. : Наука, 1970. – 767 с.
9. Докучаева Р. М. Относительно-обобщительные сложноподчиненные предложения в современном русском литературном языке : автореф. дисс. на соиск. уч. степени канд. филолог. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык» / Р. М. Докучаева. – М., 1973. – 24 с.
10. Жданов Н. А. Придаточные усупительные предложения / Н. А. Жданов // Русский язык в школе. – 1952. – №6. – С. 27–35.
11. Каранська М. У. Синтаксис сучасної української літературної мови : [навч. посібник] / Марія Устимівна Каранська. – К. : Либідь, 1995. – 312 с.

12. Квашук А. Г. Структурно-семантичні типи складних речень допустового співвідношення в сучасній українській літературній мові : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / Анатолій Гурович Квашук. – Станіслав, 1959. – 268 с.
13. Кондаков Н. И. Логический словарь-справочник / Николай Иванович Кондаков : [отв. ред. Д. П. Горский]. – [изд. 2-е]. – М. : Наука, 1975. — 720 с.
14. Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови : Синтаксис / Б. М. Кулик. — К. : Рад. школа, 1965. – Ч. 2. – 283 с.
15. Курс сучасної української літературної мови : Синтаксис / За ред. Л. А. Булаховського : в 2 т. – К. : Рад. школа, 1951. – Т. 2. – 407 с.
16. Кухаревич Н. Е. Сложноподчиненные предложения с уступительной придаточной частью в современном русском литературном языке : автореф. дисс. на соиск. уч. ст. канд. филолог. наук / Н. Е. Кухаревич. – М, 1955. – 15 с.
17. Ляпон М. В. Смысловая структура сложного предложения и текст : К типологии внутритекстовых отношений / Майя Валентиновна Ляпон. – М. : Наука, 1986. – 201 с.
18. Осипова Л. Е. О значении относительных конструкций с частицей ни / Л. Е. Осипова // Синтаксис сложного предложения : Межвуз. темат. сб. – Калинин : КГУ, 1978. – С. 60–76.
19. Перфильева Н. П. Уступительно-противительные конструкции с двусторонней связью в современном русском языке : автореф. дисс. на соиск. уч. ст. канд. филолог. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык» / Н. П. Перфильева. – Томск, 1984. – 22 с.
20. Печенкина Т. Г. Синтаксическая категория уступительности и формы ее выражения в русском литературном языке 2-й половины XIX века : автореф. дисс. на соиск. уч. ст. канд. фил. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык» / Т. Г. Печенкина. – Л., 1976. – 20 с.
21. Пешковский А. М. Русский синтаксис в научном освещении / Александр Матвеевич Пешковский. – [изд. 7-е]. – М. : Учпедгиз, 1956. – 511 с.
22. Потебня А. А. Из записок по русской грамматике : в 4 т. / Александр Афанасьевич Потебня. – Т. 1–2. – М. : Учпедгиз, 1958. – 536 с.
Т. 3. – М. : Просвещение, 1968. – 551 с.
Т. 4. – М. : Просвещение, 1977. – 406 с.
23. Руднев А. Г. Синтаксис современного русского языка / Алексей Георгиевич Руднев. – М. : Высшая школа, 1968. – 320 с.
24. Русская грамматика : в 2-х т. / [ред.кол. Н. Ю. Шведова (гл. ред.) и др.] – Т. 1. – Praha : Academia, 1979. – 1092 с.
25. Русская грамматика : в 2-х т. / [ред.кол. Н. Ю. Шведова (гл. ред.) и др.] – Т. 2. Синтаксис. – М. : Наука. – 1982. – 709 с.
26. Слинько І. І. Синтаксис сучасної української мови : Проблемні питання / І. І. Слинько, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянська. – К. : Вища школа, 1994. – 670 с.
27. Сучасна українська літературна мова : Синтаксис / за заг. ред. акад. АН УРСР І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1972. – 515 с.
28. Теремова Р. М. Семантика уступительности и ее выражение в современном русском языке / Римма Михайловна Теремова. – Л. : ЛГПИ имени А. И. Герцена, 1986. – 75 с.
29. Храковский В. С. Универсальные уступительные конструкции / В. С. Храковский // Вопросы языкознания. – 1999. – №1. – С. 103–122.
30. Чередниченко І. Г. Складнопідрядні речення в сучасній українській мові / Іван Григорович Чередниченко. – Чернівці, 1959. – 134 с.
31. Эстрина Л. С. Переход обобщенно-уступительных придаточных предложений во вводные словосочетания и предложения / Л. С. Эстрина Ученые записки Курского пед. ин-та. – Т. 72. – Краткие очерки по русскому языку. – Курск, 1970. – С. 78–83.

Статья посвящена истории исследования и интерпретации особенностей формально-синтаксической и семантико-синтаксической структуры сложных предложений интенсивной уступительно-противительной семантики в отечественной грамматике.

Ключевые слова: интерпретация, сложные предложения, уступительно-противительные отношения, структура предложения, интенсивность.

This article is devoted to history of research and interpretation into peculiarities of the formal and semantic structure of the complex sentences of intensive concessive and adversative relations in native grammar.

Key words: interpretation, complex sentences, concessive and adversative relations, structure of the sentence, intensity.